

סיון התשע"ד

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

לדמותו של בלק

לפרשת בלק (על פי שיעורים של הרב אמנון בזק והרב עזרא ביק)

פרשת בלק היא פרשה של דיאלוגים. בולט בייחודיותו הוא זה שבין בלעם לאתונו, וזה שמושך בצדק את מרב תשומת הלב הוא זה שבין בלעם לה', הן בשל מה שהוא אומר על יחס ה' לישראל והן בשל ההצצה שהוא מספק לדמותו האניגמטית של בלעם, המכונה על ידי חז"ל "נביא לגויים". בשיעור זה נרצה להתמקד בדיאלוג אחר אך קשור, זה שבין בלק ובלעם, הנמשך לאורך כל הפרשה, ומהווה למעשה את המסגרת לסיפור, וממנו ללמוד על דמותם של בלק ובלעם.

אמנם דמותו של בלעם היא בעייתית, אך אפילו קריאה שטחית של הפרשה מציגה אותו כצדיק לעומת בלק. בלק חוזר ודוחק בבלעם לקלל את ישראל, ובלעם חוזר ועונה כי הוא יעשה רק מה שה' יורה לו. בסופו של דבר בלק מסרב לשלם לבלעם, ובלעם משלים עם התוצאה. בעוד שאין זה קשה למצוא רמזים לרצונו האמיתי של בלעם, לולא הריסון של הא-ל, הרי שאין ספק כי במערכת היחסים בינו לבין בלק, הוא הגיבור ובלק הוא הנבל (לפחות עד לפרשיית בעל פעור, שבה שמו גם אינו מוזכר).

הפרשה פותחת בתיאור של בלק

5. במדבר כ"ב, ב':

"וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפּוֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יְשׂרָאֵל לְאַמֵּר:"
והוא החושש פן

6. במדבר כ"ב, ד':

"לְחַכּוֹ הַקְּהָל אֶת כָּל סִבִּיבֹתֵינוּ כְּלַחַךְ הַשּׁוֹר אֶת יָרֵק הַשְּׂדֵה"

בפסוק זה (ב') בלק אינו מתואר כמלך מואב, ורק שני פסוקים לאחר מכן, לאחר תיאור ההתייעצות המודאגת של מואב ומדין לגבי סכנת עם ישראל, מוסיפה התורה 7.

7. במדבר כ"ב, ד':

"וּבְלָק בֶּן צְפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בַּעַת הַהוּא:"

במסכת בבא בתרא (יד ע"ב) מובאת ברייתא הדנה מי כתב את ספרי התנ"ך. בתוך הברייתא הזאת יש משפט מעורר תמיהה:

1. בבלי, בבא בתרא (יד ע"ב):

"משה כתב ספרו ופרשת בלעם".

ונשאלת השאלה: מדוע הוצרכה הברייתא לציין במיוחד שמשה כתב גם את פרשת בלעם? כלום אין פרשה זו חלק מתורתו של משה?

מכוח שאלה זו הסיק הריטב"א (שם) כי

2. הריטב"א (שם):

"נראין דברי האומרים שאין זו פרשת בלעם שכתובה בתורה, דההיא הקדוש ברוך הוא כתבה כשאר התורה, אלא פרשה בפני עצמה היא שכתב והאריך בה יותר והיתה מצויה להם".

ואולם, רש"י שם מסביר, שאכן הכוונה לפרשתנו. לדעת רש"י, החידוש הוא שמשה כתב את פרשת בלעם

3. רש"י (שם):

"אף על פי שאינן צורכי משה ותורתו וסדר מעשיו".

ואולי ניתן להוסיף כי הברייתא באה להגיד שמשה כתב את פרשת בלעם אף על פי שלא היה אמור לדעת את תוכנה, שהרי הסיפור כולו התרחש, על פי פשוטם של דברים, בלי ידיעת עם ישראל.

כל הדברים האלה מעצימים את השאלה: מה באה פרשה זו ללמדנו? לכאורה כבר השיב על כך הנביא מיכה (ו', ה):

4. מיכה (ו', ה):

"עַמִּי זָכַר נָא מֶה יַעַץ בְּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמָה עָנָה אֹתוֹ בְּלָעַם בֶּן פְּעוֹר מִן הַשְּׂטִיִּים עַד הַגְּלָגֶל לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה' "

ואולם, בתשובה זו אין כדי לבאר מדוע נדרש פירוט גדול כל כך של הסיפור, המשתרע על פני פרשה שלמה; אם כל מה שרצתה התורה ללמדנו הוא חסדי ה', היה אפשר לקצר. מסתבר אפוא שיש משמעות גם לפרטי הסיפור.

9. שמות א', ט:

"הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֵב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ"
ובפרשתנו נאמר:

10. במדבר כ"ב, ה-ו:

"וַיִּגְדַּר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי רַב הוּא"
"הִנֵּה עִם יָצָא מִמִּצְרַיִם הִנֵּה כִּסָּה אֶת עֵינֵי הָאָרֶץ... כִּי עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי"

ב. גם התגובות של שני העמים דומות:

11. שמות א', יב:

"וַיִּקְצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל"

12. במדבר כ"ב, ג:

"וַיִּקְצוּ מוֹאָב מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל"

בשתי הפרשות מתוארת האפשרות שעם ישראל יצא מן הארץ:

פרעה חושש

13. שמות א', י:

"וְהִנֵּה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֶף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ
וְנִלְחַם בְּנוֹ וְעֵלָה מִן הָאָרֶץ"
ובפרשתנו אומר בלק

14. במדבר כ"ב, ו:

"אוּלַי אוּכַל נִפְחָ בּוֹ וְאֶגְרֹשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ"

כל אחד מן המלכים ניסה להתמודד עם בני ישראל בדרך אחרת:

פרעה – בהרג ושעבוד

ובלק – בקסמים וכשפים.

ושניהם נכשלו, כמאמר חז"ל

15. תנחומא תולדות סימן ה:

"פרעה צוה – ה' לא צוה, אלא יְכַאֲשֶׁר יְעֲנוּ אֹתוֹ כִּן יִרְבֶּה
וְכִן יִפְרָץ' (שמות א', יב)... בלק ובלעם בקשו לקלל את
ישראל, וה' לא בקש".

אך מכל מקום יש להבין: מדוע הקבילה התורה את בלק לפרעה?

ומסביר הרב עזרא ביק, שנראה שעיקר הדגש בתחילת הפרשה הוא על הטעות היסודית של בלק. טענתו של בלק על יציאת מצרים מובאת כאן פעמיים: בפעם הראשונה, בדבריו לבלעם

16. במדבר כ"ב, ה:

"הִנֵּה עִם יָצָא מִמִּצְרַיִם..."

ובפעם השניה, כשבלעם מצטט את הדברים באוזני ה'

17. במדבר כ"ב, י-יא:

"בְּלֶק בֶּן צֹפֵר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֶלֵּי. הִנֵּה הָעָם הֵיטָא מִמִּצְרַיִם..."

זה הוביל רבים מהמפרשים להסיק כי בלק נעשה מלך רק לאחר שהמואבים החלו לחשוש מהסכנה הגלומה בהתקרבות עם ישראל. הרמב"ן טוען כי זה היה משום שכחלק מהכנותיהם למלחמה, הם נזקקו ללוחם גדול כמלך, ובלק התאים לתפקיד. הביסוס היחיד להנחתו של הרמב"ן כי בלק היה דמות צבאית הוא בפסוק בספר שופטים, שנקרא בהפטרות השבוע שעבר, שבו שואל יפתח את מלך עמון

8. שופטים, נאום יפתח למלך עמון

"וְעַתָּה הֵטוֹב טוֹב אֶתָּה מְבַלֵּק בֶּן צֹפֹר"

שלא נלחם בישראל בעלותם ממצרים. הרמב"ן מבין ששאלה זו משמעותה – האם הינך לוחם חזק יותר מהגיבור המפורסם בלק, שלא העז להילחם בנו, שאתה רוצה כעת ללחום בנו? אבל בפרשה שלנו אין כל רמז לכך שבלק הוא לוחם.

המידע היחיד שיש לנו על הדמות המכונה בלק לפני שמספרים לנו כי הוא היה המלך בעת ההיא הוא שהוא ראה "אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאַמְרֵי", הגיוני להסיק שהוא נבחר למלך בדיוק בגלל סיבה זו – שהוא היה חד-עין. הוא היה זה שהעלה את הנושא והזהיר את בני מואב מהסכנה המתקרבת, ומשום כך הוא זה שנבחר להתמודד עם הבעיה. במילים אחרות, בלק מוצג כמדינאי מהיר תפיסה וכאסטרוטג, שבחן את התקדמותו של עם ישראל לארץ כנען, ובמיוחד התרשם מהניצחון המפתיע של עם ישראל הנווד על מלכי האמורי העצומים, סיחון ועוג. ניצחון זה גרם למצב של פאניקה בעם המואבי, ובלק נבחר למלך כתגובה לכך, כדי לנסות להציל את המצב.

בלק חושש מאוד מישראל, ומבקש את עזרתו של בלעם בן בעור הקוסם. השימוש של מלכים בנביאים ובקוסמים הוא תופעה מוכרת במקרא, ובדרך כלל הוא מבטא את תחושת השליטה שיש למלך, הסבור שלקוסם יש יכולת לשנות את המציאות, ושתמורת תשלום נאות יעשה הקוסם כרצון המלך.

בלק ובלעם גם יחד צריכים ללמוד שהקב"ה הוא שמנהיג את עולמו, והכוחות שנמסרו לידי בשר ודם נועדו אך ורק לשרת את מטרותיו של ה' בעולם, והפרשה עוסקת בדרך שבה למדו בלק ובלעם את הלקח הזה, איש איש בדרכו.

בלק

בטרם נעבור לבחון כיצד באמת נלמד לקח זה, נעמוד על קווי הדמיון הרבים הנמתחים בין תיאור חששו של בלק ובין תיאור חששם של פרעה ומצרים בתחילת ספר שמות:

א. שני העמים/המלכים חוששים מגודלו של עם ישראל. פרעה אמר לעמו

במילים אחרות, בלק מייחס לבלעם כוח – כוח לברך וכוח לקלל. משום כך, ניתן לשכור את בלעם כדי לשנות את גורלותיהם של ישראל ומואב.

בלעם עונה (לאחר התייעצות עם הקב"ה, מה שיכול להעיד על שאיפותיו ואמונותיו של בלעם עצמו – אך כרגע אנחנו לא עוסקים בדמותו של בלעם) שהקב"ה לא מרשה לו ללכת עם שליחיו של בלק. שימו לב – הוא אינו רומז בשום דרך לכך שאם הוא היה הולך, הוא לא היה יכול להיענות לדרישה. תשובתו מרמזת על כך שאכן יש לו את הכוח לגבור על ישראל; אולם הוא אינו מרשה ללכת. כמו כל בני האדם, בלעם מציית לפקודתו של אלוקיו. במקרה זה, המשמעות היא שעליו לרסן את הכוח שברשותו ולא להשתמש בו נגד ציוויו המפורש של ה'.

האם בלעם אכן מאמין שיש לו את הכוח הזה? מעניין לשים לב כי בעת שבלעם חוזר על בקשתם של שליחי מואב באזני ה' בלילה, הוא מצטט את מילותיהם כמעט במדויק, עם יוצא דופן בולט אחד. הוא משמיט לחלוטין את ההסבר של בלק "יִדְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרָךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר". בלעם אינו חוזר על זה באזני ה', כיוון שזה כמוהו מגוחך – הכוח לברך או לקלל הוא של הקב"ה. הסיבה האמיתית לכך שבלעם שואל את הקב"ה מה לעשות היא שהוא יכול לקלל את העם רק אם ה' מסכים לקלל אותם. במילים אחרות, אין איסור ללכת אל בלק בניגוד לציוויו ה', זה פשוט חסר טעם ללכת בלי תמיכתו של ה'. אך בלעם לא אומר זאת לבלק (או ליתר דיוק, שליחיו של בלק, בשלב זה). הוא לא רוצה לפגוע ביוקרה המקצועית שלו, המבוססת על כוחות מסתוריים שמיוחסים לו. בבוקר, הוא פשוט אומר לשליחים שנאסר עליו ללכת אל בלק, מבלי להגיד דבר על יכולתו לקלל או לברך.

טכנית, זה מדויק, כיוון שה' אמר לו "לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם" (כ"ב, י"ב), וכך בלעם אומר לשליחים כי "מֵאֵן ה' לְתַתִּי לְהִלְךָ עִמָּכֶם" (כ"ב, י"ג). בלעם רק משמיט מעט. מה שה' אמר לבלעם היה "לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר אֶת הָעָם". נוח לבלעם להשמיט את החלק השני. יתרה מזאת, ה' גם נתן סיבה לאיסור. "לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר אֶת הָעָם כִּי בְרוּךְ הוּא". החלק האחרון סותר באופן ישיר את הנחתו של בלק ואת יומרתו של בלעם. ברכה וקללה אינן בפיו של בלעם כלל וכלל. לא רק שאסור, אלא גם חסר טעם, לקלל את ישראל, כיוון שהם ברוכים (על ידי ה') עוד לפני שבלעם מתחיל לפעול. כמוהו שבלעם לא מצטט חלק זה של דברי ה' לשליחיו של בלק.

21. מערכה שנייה: במדבר, כ"ב, ט"ז-ל"ח

טז וַיִּבְאוּ אֶל-בָּלְעָם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בָּלַק בֶּן-צְפּוֹר אֶל-נָא תִמְנַע מֵהִלְךָ אֵלַי. יז כִּי-כַבֵּד אֶכְבְּדָךְ מֵאֵד וְכָל אֲשֶׁר-

וכנגדן באה בנאומו בלעם פעמיים הטענה הפוכה: בני ישראל לא יצאו ממצרים, אלא הוצאו ממנה בידי הקב"ה

18. במדבר כ"ג, כב; במדבר כ"ד, ח:

"א-ל מוֹצִיאֶם/מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם כְּתוּעַפֶת רָאִם לו".

החזרה הכפולה על טענה זו מלמדת שהיא עומדת במרכז דברי בלעם לבלק. בלק רואה את המציאות ראייה חילונית, בלא הבנה מעמיקה כי ה' הוא שהוציא את בני ישראל ממצרים.

משום כך מקבילה התורה את בלק לפרעה, המלך הראשון שהכריז

19. שמות ה', ב:

"מִי ה' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקוֹלוֹ... לֹא יִדְעֵתִי אֶת ה' וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח"

אי-ההכרה בה' הוא העומד ביסוד טעותו של בלק, ממש כשם שעמד ביסוד טעותו של פרעה. לו הסיק בלק מציאת מצרים את המסקנות הנכונות, לא היה נאלץ ללמוד את הלקח בדרך המשפילה שבה הגיע אליו בסופו של דבר.

נעבור כעת להתבונן כעת בדיאלוגים בין בלק לבלעם:

20. מערכה ראשונה: במדבר, כ"ב, ה'-י"ג

ה וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל-בָּלְעָם בֶּן-בְּעֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל-הַנְּהַר אַרְצָ בְּנֵי-עַמּוֹ לְקַרְא-לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עִם יִצְא מִמִּצְרַיִם הִנֵּה כֶּסֶה אֶת-עֵין הָאָרֶץ וְהוּא יֹשֵׁב מִמֶּלִי. ו. וְעַתָּה לְכֵה-נָא אָרְה-לִי אֶת-הָעָם הַזֶּה כִּי-עֲצוּם הוּא מִמֶּנִי אוֹלֵי אוֹכַל נֶכֶה-בוֹ וְאֶגְרָשׁנוּ מִן-הָאָרֶץ כִּי יִדְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר-תִּבְרָךְ מִבְּרָךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר. ז. וַיִּלְכוּ זָקְנֵי מוֹאָב וְזָקְנֵי מִדְּוָן וְקִסְמִים בְּיָדָם וַיָּבֹאוּ אֶל-בָּלְעָם וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי בָלַק. ח. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלְיָלָה וְהַשְּׁבִתִי אֶתְכֶם דָּבָר כְּאֲשֶׁר יִדְבֹר ה' אֵלַי וַיִּשְׁבוּ שָׂרֵי-מוֹאָב עִם-בָּלְעָם. ט. וַיָּבֹאוּ אֲלֵיהֶם אֶל-בָּלְעָם וַיֹּאמְרוּ מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. י. וַיֹּאמְרוּ בָּלְעָם אֶל-הָאֲלֵקִים בָּלַק בֶּן-צְפּוֹר מִלָּךְ מוֹאָב שְׁלַח אֵלַי. יא. הִנֵּה הָעָם הַיֵּצֵא מִמִּצְרַיִם וַיִּכַּס אֶת-עֵין הָאָרֶץ עַתָּה לְכֵה קְבֵה-לִי אֶתוֹ אוֹלֵי אוֹכַל לְהִלְחֵם בּוֹ וְגִרְשָׁתִיו. יב. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם אֶל-בָּלְעָם לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר אֶת-הָעָם כִּי בְרוּךְ הוּא. יג. וַיִּקַּם בָּלְעָם בִּבְקוֹר וַיֹּאמְרוּ אֶל-שָׂרֵי בָלַק לְכוּ אֶל-אַרְצְכֶם כִּי מֵאֵן ה' לְתַתִּי לְהִלְךָ עִמָּכֶם.

בלק שולח שליחים לבלעם, ומבקש ממנו לקלל את ה"עם יצא ממצרים", כיוון שכפי שהוא מסביר: "יִדְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרָךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר"

על ציווי ה' **בפעולותיו**. הדיבור, שבו מתרכז הכוח המיוחס לו, אינו שייך לו כלל. מילותיו עצמן אינן אלא המילים שניתנו לו על ידי הקב"ה. אם התכנית תצא לפועל, יתברר כי לבלעם אין מילים משל עצמו, הוא רק מצטט את ה'.

וכך, כאשר בלעם פוגש לבסוף את בלק, הוא עונה לו במשפט אחד, שמתקדם למעשה הרבה יותר מכל מה שאמר בעבר

24. במדבר כ"ב, ל"ח:

"הנה באתי אליך עתה היכול אוכל דבר מאומה הדבר אשר ישים א-להים בפי אתו אדבר:"

כאן יש תשובה להנחתו המקורית של בלק, זו שבלעם ניסה להימנע מלפרוץ. השאלה כלל אינה שאלה של סמכות, אם כי כמובן, סמכותו של בלק אינה יכולה להתנגד לזו של ה'. בלעם אינו רק כבול על ידי ציווי של ה' לרסן את כוח הברכה והקללה שלו. למעשה, אין לו שום כוח כזה. המילים, בעלות העצמה לכאורה, היוצאות מפיו – הן אך ורק מילותיו של ה' ששם אותן בפיו. התמונה שביטוי זה יוצר בדמיונו היא של הקב"ה ששם פיסת ניר בפיו של בלעם, והופך אותו ללא יותר מאשר אמצעי הגברה. השאלה היא רטורית. "עתה, היכול אוכל דבר מאומה?" האם יש לי כוח דיבור? אני רק מוציא את המילים שנטעו בי על ידי ה'. אם בלק היה מבין תשובה זו, הוא היה מבין שכל המיזם של שכירת מכשף לקלל את ישראל הוא חסר טעם וחסר הגיון. כוח הקללה אינו קיים.

מערכה שלישית: הברכות

המשך השיחה הארוכה בין בלק ובלעם חוזרת על התנגשות זו, כאשר בלק נשאר בחוסר יכולתו להבין זאת.

25. במדבר כ"ג, י"א-י"ב

"ויאמר בלק אל בלעם מה עשית לי לקב איבי לקחתיך והנה ברכתך בך:

ויען ויאמר הלא את אשר ישים ה' בפי אתו אשמר לדבר:"

הצעד הבא של בלק הוא לבדוק האם יש בכוחו של בלעם לשנות את דעתו של ה'. הוא שולח אותו לנסות שוב, ושואל "מה דבר היי" (כ"ג, י"ז). כשבלעם מברך פעם נוספת, כולל ההצהרה שה', בניגוד לבני אדם, אינו משנה את דעתו (במדבר כ"ג, י"ט), בלק קורא

26. במדבר כ"ג, כ"ה-כ"ו:

"גם קב לא תקבנו גם בך לא תברכנו:

ויען בלעם ויאמר אל בלק הלא דברתי אליך לאמר פל אשר ידבר ה' אתו אעשה:"

בלק מתייאש מלנסות להוציא קללה מבלעם, אך לפחות הוא חושב כי אם יוכל לגרום לבלעם לשתוק, לא יהיו

תאמר אלי אעשה ולכה נא קבה-לי את העם הזה. יח ויען בלעם ויאמר אל-עבדי בלק אם-יתן-לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את-פי ה' אלקי לעשות קטנה או גדולה. יט ועתה שבו נא בזה גם-אתם הלילה ואדעה מה-יסף ה' דבר עמי. כ ויבא אלקים אל-בלעם לילה ויאמר לו אם-לקרא לך באו האנשים קום לך אתם ואף את-הדבר אשר-אדבר אליך אתו תעשה. כא ויקם בלעם בבקר ויחבש את-אתנו וילך עם-שרי מואב.

בלק שולח בקשה שניה לבלעם. בפעם הזו, ההודעה נפתחת במילים, "כזה אמר בלק בן צפור אל נא תמנע מהלך אלי:". משפט זה כולל גם את ההדגשה הפורמלית של מעמדו של בלק, וגם איום לא מאד מוצנע. בפעם הראשונה, בלק הציע לבלעם עבודה. בפעם הזו ניתנת לו פקודה מלכותית ישירה.

כיוון שבלעם טען כי חוסר יכולתו לעשות כפי שבלק ביקש נעוץ בפקודה שקיבל, בלק מגיב בפקודה מנוגדת. כנגד ההסבר של בלעם כי "מאן ה' לתתי להלך עמכם", בלק עונה "אל נא תמנע מהלך אלי". בהקבלה להתייחסותו של בלעם לה', בלק בכוונה ובפירוש זוקף את פקודתו לעצמו "כזה אמר בלק בן צפור". כפי הנראה, בלק לא מתרשם יותר מדי מסמכותו של הא-ל, או באופן ספציפי מאותו א-ל שבלעם כינה בשם המיוחס רק לא-להי ישראל (שם הויה). הוא מוכן ומזומן להציב את סמכותו המלכותית שלו עצמו למול הסמכות הא-להית מאחוריה מתחבא בלעם. לכן הוא גם מוסיף שישתלם לבלעם לציית לו במקום לה', כיוון שהוא ישלם ביד רחבה.

בלעם עונה (כ"ב, י"ח):

"אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה' אלקי לעשות קטנה או גדולה"

כאן יש עימות ישיר. בלק הציב באופן מפורש את סמכותו מעל זו של ה'; בלעם עונה לו ישירות כי סמכותו של ה' כובלת אותו יותר, ונמצאת גבוה יותר מסמכותו של בלק ומכספו גם יחד.

לפני שתשובה זו נמסרת לבלק, קורה המקרה עם אתונו של בלעם. משהו בתשובתו של בלעם ובהבנתו את השליחות אינו מקובל על ה'. לפני שבלעם יוצא לדרכו אל המלך, לאחר שקיבל את רשותו של ה', נאמר לו על ידי ה'

22. במדבר כ"ב, כ':

"ואף את הדבר אשר אדבר אליך אתו תעשה"

בעת שהמלאך משחרר אותו לדרכו, הוא אומר לו

23. במדבר כ"ב, ל"ה:

"ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אתו תדבר"

יש כאן שינוי עדין, במיוחד כאשר הוא נמדד כנגד הבנתו של בלעם את תפקידו. אין זו בלבד שאסור לבלעם לעבור

עוד ברכות. בלעם עונה כי לא לבלק ולא לבלעם יש את הכוח לעצור את ברכת ה'. בלק משפר את הצעותיו הקודמות. הוא לא מנסה להציע כי בלעם יכול לעשות משהו כדי לשנות את המצב, אבל אולי הקב"ה ישתנה בכל זאת.

27. במדבר כ"ג, כ"ז:

"וַיֹּאמֶר בָּלַק אֶל בְּלָעַם לְכֵה נָא אֶקְחֶךָ אֶל מְקוֹם אַחֵר אוֹלֵי יִישׁוּר בְּעֵינֵי הָאֱ-לֹהִים וְקַבְּלֵנוּ לִי מִשָּׁם"
כשגם זה לא עובד, בלק חוזר לגישתו המקורית, ומלגלג על בלעם

28. במדבר כ"ד, י"א:

"וַעֲתָה בָּרַח לְךָ אֶל מְקוֹמְךָ אֲמַרְתִּי כְּבָד אֲכַבְּדֶךָ וְהִנֵּה מְנַעַךְ ה' מִכְבוֹד:"
בלעם כלל אינו בורח למקומו, וענה פעם נוספת

29. במדבר כ"ד, י"ב-י"ג:

"הֲלֹא גַם אֶל מְלֶאכֶיךָ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ אֵלַי דְּבַרְתִּי לֵאמֹר: אִם יִתֵּן לִי בָלַק מִלֵּא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוּכַל לְעֵבֵר אֶת פִּי ה' לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה מִלְּפִי אֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' אֵתוֹ אֲדַבֵּר:"

הדיאלוג מסתיים בכישלון, דיאלוג ללא הבנה

30. במדבר כ"ד, כ"ה:

"וַיֹּקֶם בְּלָעַם וַיִּלְךָ וַיָּשָׁב לְמִקְמוֹ וְגַם בָּלַק הִלְךָ לְדֶרְכּוֹ:"
שום דבר לא השתנה.

אולי זהו חלק מן התשובה לשאלה החשובה מדוע פרשת בלק קיימת בכלל. מדוע אנו צריכים לדעת על קיומו של מאורע זה, שהתרחש מסביבנו ולא השפיע עלינו? אולי התשובה היא שהפרשה באה להחדיר את המסר בדבר ההבדל בין גישתו של בלק (שעל שמו נקראת הפרשה, ככלות הכול), אמונה בכוחות וכישוף, לבין זו של התורה, כפי שמתבטא בבירור על ידי מי שעמד בשני צדי המתרס, בלעם

31. במדבר כ"ג, כ"ג:

"כִּי לֹא נֶחֱשׁ בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל כְּעַת יֹאמֶר לַיַּעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל מֶה פָּעַל אֵל:"

כמו כן, פרשת בלק היא פרשתם של שני אנשים עיקשים, שניסו להתחמק מן המסר הא-לוהי שהוצב לפנייהם שוב ושוב. דומה שגם דבר זה הוא אחד מן המסרים המרכזיים שבגינם כתב משה את פרשת בלעם.